

1. Obiekt

MOST DROGOWY

2. Czas powstania

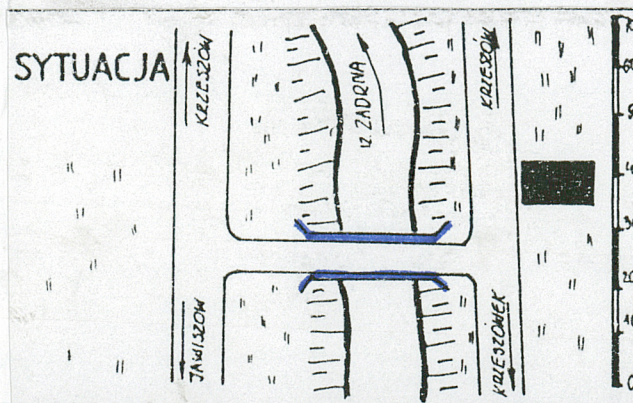
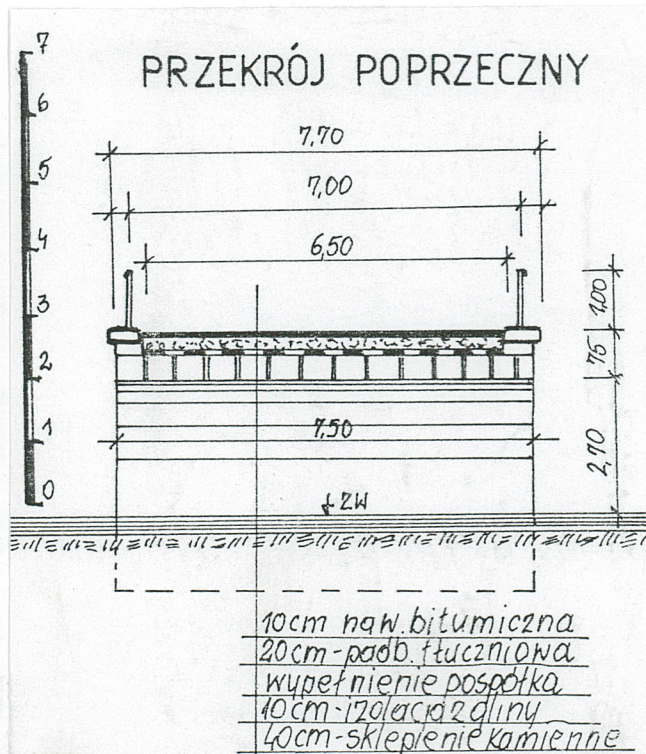
1922

3. Miejscowość

KRZESZÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Widok mostu od dolnej wody, neg. 200/326/2

4. Adres

Droga nr. 12133 Kamienna Góra-
Krzeszów-Mieroszów
km. 7,080 nad rz. Zadna

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo jeleniogórskie

gmina Kamienna Góra
pow. KAMIENNA GÓRA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Grussau (do 1945 r.)

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo wrocławskie

powiat Kamienna Góra

8. Właściciel i jego adres

Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych,
Wrocław Powstańców Śląskich 186
tel. 66-00-86/9

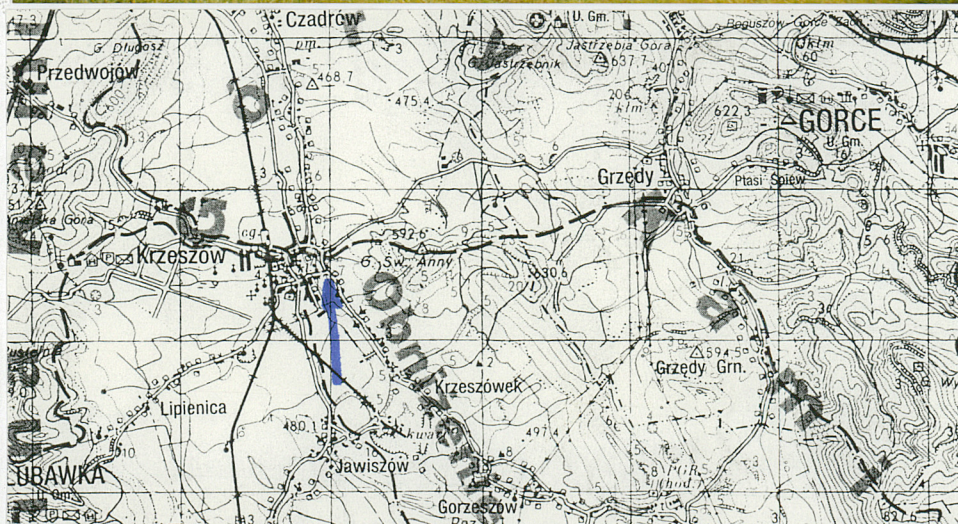
9. Użytkownik i jego adres

Zarząd Drogowy
Jelenia Góra ul. Dworcowa 26
tel. 515-18 i 510-19

10. Rejestr zabytków

Nr

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenia styl

Sytuacja drogi wydaje się być stabilna już od początków XIII w. Zapewne już wtedy istniał tu most o konstrukcji drewnianej. Współczesny most został zbudowany w 1922 r. w miejscu wcześniejszego z 1888 r. kamiennego zniszczonego w czasie powodzi. Jest to typ masowo wznoszonych wówczas mostów, powstających w okresie, kiedy to rozwój komunikacji i pozytywne doświadczenia przyniosły ożywienie budownictwa mostowego. O jego walorach hist.-techn. decyduje zarówno forma konstrukcyjna, jak i forma architektoniczna przydająca kamiennej konstrukcji stylizacji odpowiadającej pojęciom wykształconym w epoce dominacji mostów kamiennych. Jest on o tyle oryginalny, że twórcy mostu zastosowali kamienne licowanie w duchu architektury monumentalnej, nawiązującej do wątków ikonograficznych "romanizmu". Budowla ta wywiera na obserwatorze wrażenie elewacją, jak na przykład budynki mieszkalne lub gmachy użyteczności publicznej. W efekcie mamy tutaj do czynienia z dziełem na wskroś inżynierskim, który jednak w bryle odnosi ku wątkom architektury, czerpiącej z historyzmu. Starannie opracowane elewacje mostu stanowią że jest to jeden z ciekawszych mostów Śląska.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Most zbudowano, na drodze prowadzącej z Kamiennej Góry do Mieroszowa nad rz. Zadna. W odległości 200 m. na północ od mostu rozciąga się zwarty kompleks klasztoru krzeszowskiego.

Materiał. Podstawowym elementem konstrukcji mostu jest monolityczne łukowe sklepienie, wykonane z regularnych bloków kamiennych. Tarcze czołowe z analogicznego materiału. Zakończone są one od góry kamiennym gzymsem w formie kapinosu nad którym zamontowano stalowe, nitowane bariery z rur, ceowników i płaskowników. Konstrukcja mostu wypełniona nadsypką tłuczniołą z płaskiem na której ułożono pierwotnie nawierzchnię z kostki granitowej, zastąpioną w latach 60-tych XX w. dywanikiem bitumicznym.

Plan. Droga na moście prowadzona jest prostopadle do osi rzeki. Długość całkowita mostu 16,00 m, szerokość 7,70 m. Skrzydła przyczółków równoległe do osi mostu obustronnie zatopione w ziemne skarpy wzmocnione przy moście obmurówką kamienną.

Bryła. Most jednoprzęsłowy, sklepienie paraboliczne równej grubości. Rozpiętość przęsła 8,80 m., szerokość 7,70 m. Wysokość całkowita mostu 4,45 m. Wysokość w świetle 2,70 m, konstrukcyjna w kluczu 0,75 m, bariery 1,00 m.

Elewacje. Licowane regularnymi blokami granitu, spoinowane o fakturze młotkowej, określanej mianem "cyklopowej rustyki". Sklepienie łuku akcentowane na tarczy pasem odmiennie układanych ("prostopadle do sił ściskających") kamiennych ciosów. Bariery stalowe. W tarczy czołowej w zworniku umieszczono datę budowy mostu - 1922 r.

Instalacje. Odwadniająca.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
długość mostu 16,0 m szerokość 7,70 m	pow. jezdni 122 m ²	most drogowy	most drogowy w eksploatacji
18. Prace budowlane i konserwatorskie W okresie eksploatacji mostu ograniczano do bieżących remontów i prac konserwacyjnych które odtwarzały stan oryginalny, przy czym ich zakres był nader skromny. Budowla utrzymała kształt pierwotny z okresu budowy. W latach 60-tych XX w. nawierzchnię z kostki granitowej zastąpiono bitumiczną na podbudowie tłuczniowej. Uszkodzone fragmenty stalowej bariery uzupełniane są polami o odmiennym rysunku co wpływa na nieestetyczny wygląd mostu.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Most spełnia warunki współczesnego natężenia ruchu drogowego. Liczne zacieki na sklepieniach świadczą o niedrożności układu odwadniającego jezdnię. Występują nieliczne ubytki kamienia na sklepieniach i w elewacjach tarcz czołowych. Uszkodzone fragmenty bariery uzupełniane prowizorycznie odmiennym materiałem stalowym wymagają remontu.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - charakterystyczna dla kamiennych mostów sklepionych konstrukcja, standardowa. Z uwagi na walory historyczno-techniczne i architektoniczne oraz miejsce w krajobrazie kulturowym Śląska most należy objąć ochroną prawną (wpis do rejestru zabytków), - utrzymać oryginalną konstrukcję, materiał i elewację, zwłaszcza efektowne licowanie tarcz czołowych, - systematycznie uzupełniać ubytki kamienia i zaprawy w spoinach oraz likwidować porosty roślin, - dokonać naprawy stalowych barier, stosując oryginalne wzory pól - prace remontowe prowadzić pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Cz. Golis, Karta ewidencyjna mostu, 1990, w: Zarząd Drogowy Jelenia Góra.

22. Bibliografia

- J. Jankowski, Mosty w Polsce i mostowcy polscy, Wrocław 1973.
- Z. Wasiutyński, O architekturze mostów, Warszawa 1971
- Ogólnokrajowe sympozjum nt. "Ochrona zabytków techniki drogowej".
Materiały, pod red. Leona Nowickiego, Zawiercie - październik 1983 r.
- B. Chwaściński, Zarys dziejów mostów drogowych w Polsce do 1945 r.,
Warszawa 1986, mnps. w: Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych - Zespół d/s
Informacji Naukowo-Technicznej

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst   mgr inż. Leszek Budych 6 sierpień 1994 r.
plany, rysunki   mgr inż. Leszek Budych 6 sierpień 1994 r.
zdjęcia fotogr.   mgr inż. Leszek Budych 6 lipiec 1993 r.
miejsce przechowywania negatywów   archiwum BSIDZT S. Januszewski (także kalki rys.)

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Nr 1 -dokumentacja fotograficzna i rysunkowa.

1. Miejscowość

KRZESZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

MOST DROGOWY
rz. Zadma

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

1. Widok mostu od górnej wody

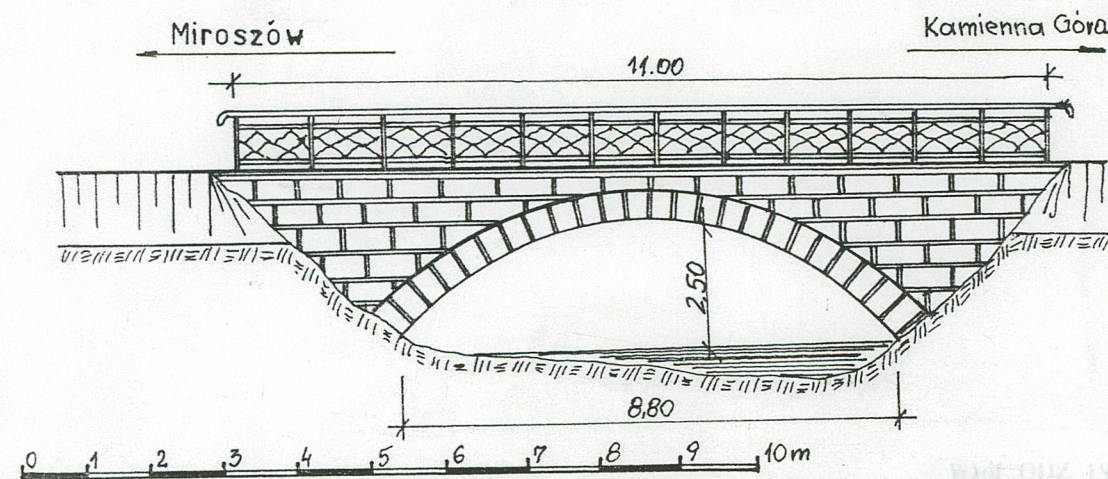
200/240/2

2. Jezdnia i bariery

200/240/1

WIDOK Z BOKU

Wkładkę założył: dr Stanisław Januszewski 11.07.1993 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum BS i DZT S. Januszewski

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83